

I. Vztah správního řádu ke zvláštním úpravám.

**II. Základní zásady činnosti správních orgánů.
Zásady správního řízení**

Přednáší: doc. JUDr. Soňa Skulová, Ph.D.

září 2013

Úvodem - rekapitulace :

Správní řád (zákon č. 500/2004 Sb., v platném znění) - členění:

- *I. - Úvodní ustanovení (§§ 1 – 8)*
- *II. - Obecná ustanovení o správním řízení (§§ 9 – 129)*
- *III. - Zvláštní ustanovení o správním řízení (§§ 130 – 153)*
- *IV. - Vyjádření, osvědčení, sdělení (§§ 154 – 158)*
- *V. - Veřejnoprávní smlouvy (§§ 159 – 170)*
- *VI. - Opatření obecné povahy (§§ 171 – 174)*
- *VII. - Společná, přechodná a závěrečná ustanovení (§§ 175 – 183)*
- *VIII. - Účinnost (§ 184).*

- **Rozsah působnosti správního řádu dále dotčen dalšími ustanoveními :**
  - § 158 odst. 1 ve spojení s § 177 odst. 2 (= použití **části čtvrté** na „jiné úkony“ výslovně neupravené),
  - § 175 („stížnost“),
  - **vnitřní odkazy** na použití jiných částí zákona , zpravidla z části druhé, resp. třetí zákona (§ 154, § 170 - VPS, § 174 o.1- OOP)
  - § 177 odst. 1 ve spojení s §§ 2 – 8
(= **působnost základních zásad činnosti** správních orgánů na „výkon veřejné správy“).

Téma I. Vztah správního řádu ke zvláštním právním úpravám postupu správních orgánů

- Základ právní úpravy: § 1 odst. 2 správního řádu:

„Tento zákon nebo jeho jednotlivá ustanovení se použijí, nestanoví-li zvláštní zákon jiný postup.“

Tím založena **subsidiární působnost** správního řádu.

- Ve **zvláštních zákonech** (zpravidla v přechodných ustanoveních), odkaz na použití správního řádu („*nestanoví-li tento zákon jinak...*“).
- Nemusí však být výslovně uvedeno.
- **Subsidiarita správního řádu** : **pro správní řízení**, a také **pro další postupy** upravené ve správním řádu
- (a také výslovně neupravené – viz působnost části čtvrté).

Vztah správního řádu ke zvláštním úpravám

Tedy:

- - má-li *zvláštní zákon vlastní úpravu* daného pojmu, institutu, či pravidla – správní řád se *nepoužije*.
- Nemá-li, *použije/í se* příslušné/á ustanovení správního řádu.
- **V jednotlivých zvláštních zákonech rozdílný rozsah odlišností od správního řádu.**

POZN.: V seminářích – zaměření na zákony s rozsáhlejší speciální úpravou:

- *zákon o přestupcích* (z.č.200/1990 Sb., v platném znění)
- *stavební zákon* (z.č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu, v platném znění).

Téma II.

Základní zásady činnosti správních orgánů

(§§ 2 – 8 správního řádu, + § 177 odst. 1 /působnost zásad/)

II. 1. Základ a původ základních zásad:

- *Tradice veřejné správy*
- **ústavní** (čl. 36 odst. 1, 38 odst. 2 LZPS), **mezinárodní a evropský základ** (zejm. čl.6 odst.1 EÚLPZS – právo na řádný, spravedlivý proces a rozhodnutí).
- LZP EU (čl. 41 – „**právo na dobrou správu**“).
- **principy „dobré správy“** = širší katalog, včetně soft-law RE – rezoluce a doporučení Výboru ministrů Rady Evropy (zejména doporučení č. /2007/7).

Pojem „dobrá správa“ , „principy dobré správy“

(Exkurz)

- uplatňován v *evropském správním prostoru*.
- společný *hodnotový a právní základ*.
- jsou *právní i neprávní povahy* (etika, efektivnost – vstřícnost, slušnost, zdvořilost).

Srov.: - „Desatero“ veřejného ochránce práv,

- kodex správné správní praxe (EU),
- kodexy chování úředníků (etický kodex – usnesení vlády z května 2012)

Základní zásady činnosti správních orgánů (§ 2-8 SŘ) – slouží jejich naplňování.

Základní zásady činnosti správních orgánů

- II. 2. Význam, závaznost , úloha a aplikace zásad
  - ✓ právně závazné (vč. implicitních, nepsaných),
Některé jsou *přímo ústavními principy*.
  - ✓ Jde o **principy zákonné úpravy**
= ovlivňují znění konkrétních pravidel v zákoně,
  - ✓ **interpretační pravidlo** (systemat. výklad při aplikaci konkrétních pravidel) (+ **nástroj právní argumentace**),

Pokrač.: Význam, závaznost , úloha a aplikace zásad :

- ✓ působí **současně (systém)**, někdy v konfliktu např. Rychlost vs. materiální pravda)
a proto nutné *poměřování*,
- ✓ působí *praeter legem* (pokud pravidlo nestanoví jinak),
- ✓ zvláštní důležitost **pro správní uvážení (diskreční pravomoc)** = kde zákon nedává přesné řešení.

Pozn: Otázka nejen **zákonnosti**, ale také (věcné) **správnosti** rozhodnutí (řešení), a také **spravedlnosti**.

= Jak najít řešení případu, jak je následně přezkoumat ?

- ✓ Judikatura principy formuluje, precizuje. – **vzrůstající úloha!**

III.3 Jednotlivé základní zásady činnosti správních

orgánů:

Správní řád

Zásady **nepojmenovává**, ale závazně stanoví.

Označení – používané v evropském, mezinárodním kontextu (+ tradice).

- **Zásada legality (zákonnosti) - / 2 odst. 1/**

– je **základem a rámcem**
pro činnost veřejné správy

A také pro ostatní zásady.

= SO musí jednat **v souladu s celým právním řádem.**

Jednotlivé základní zásady činnosti správních orgánů:

Zásady obsažené v 2:

nejen procesní povahy, neboť určují obsah rozhodnutí – tedy **i materiální**:

- Zásada **proporcionality** (přiměřenosti, vhodnosti) výkonu veřejné správy a **přijatých řešení**.

(= vztah účelu, prostředků, míry zásahu či omezení práv dotčených osob).

- **Její komponenty**, jež obstojí také **samostatně** :

- **Zákaz zneužití správního uvážení (2 odst. 2)**, tedy zneužití pravomoci SO (účelu, rozsahu).

Komponenty proporcionality, další zásady:

- ❑ Zásada ochrany dobré víry a oprávněných zájmů dotčených osob (vč. materiálních)
(2 odst. 3)

+ zároveň

- ❑ Zásada jednání SO v souladu s veřejným zájmem (2 odst. 4)

 nutnost poměřování , vyvažování zájmů, práv.

S proporcionalitou souvisí:

- **Zásada preference smírného odstranění rozporů (5)**
= subsidiarity mocenského řešení,
(doplňuje zásadu proporcionality).

Další zásada v 2:

- **Zásada legitimního očekávání (a předvídatelnosti),**
(§ 2 odst. 4 in fine).
 k právní jistotě, + rovnosti (materiální).

Další základní zásady činnosti správních orgánů:

- Zásada **materiální pravdy** (**3**), - zjistit stav věci, o němž nejsou důvodné pochybnosti
+ k naplnění zásad z 2.
- Zásada **procesní rovnosti a nestrannosti postupů správních orgánů** (**7**), + opatření k zajištění rovnosti.

Další základní zásady činnosti správních orgánů:

- Zásada veřejné správy jako služby a ochrany práv **dotčených osob** (§ 4 – zejm. procesních), někdy také: *zásada „dobré správy“*.
= *poučení, uvědomění o postupu, vstřícnost, zdvořilost.*
- Zásada **spolupráce** správních orgánů **a souladnosti postupů** vůči dotčeným osobám(8)
(ty však musí správní orgán upozornit, že již je vůči nim postupováno...).
- Zásada **rychlosti** (6) /+ opatření proti nečinnosti dle 80/, a také **hospodárnosti** postupů (co nejméně zatěžovat) = **„procesní ekonomie“**.

Zásady **správního řízení**

Pro účely **správního řízení** (upraveno v části II. a III. **Správního řádu**)

Ize z **dikce dalších ustanovení** dále **dovodit** následující zásady:

- zásada **písemnosti** kombinovaná zásadou **ústnosti** (vedení řízení § 15, jednací jazyk § 16, spis § 17, protokol § 18, ústní jednání § 49),
- zásada **procesní rovnosti dotčených osob** s modifikacemi – konkretizace, postavení účastníků § 27, doručování rozhodnutí 19 a násl., odvolací lhůta při neoznámení rozhodnutí § 84),
- zásada **oficiality** modifikovaná zásadou **dispoziční** (počínaje zahájením řízení § 44 a násl, dále § 45 odst. 1 – zúžení či zpětvzetí návrhu do vydání provostupň. rozhodnutí , dispozice s řádným opravným prostředkem..),

